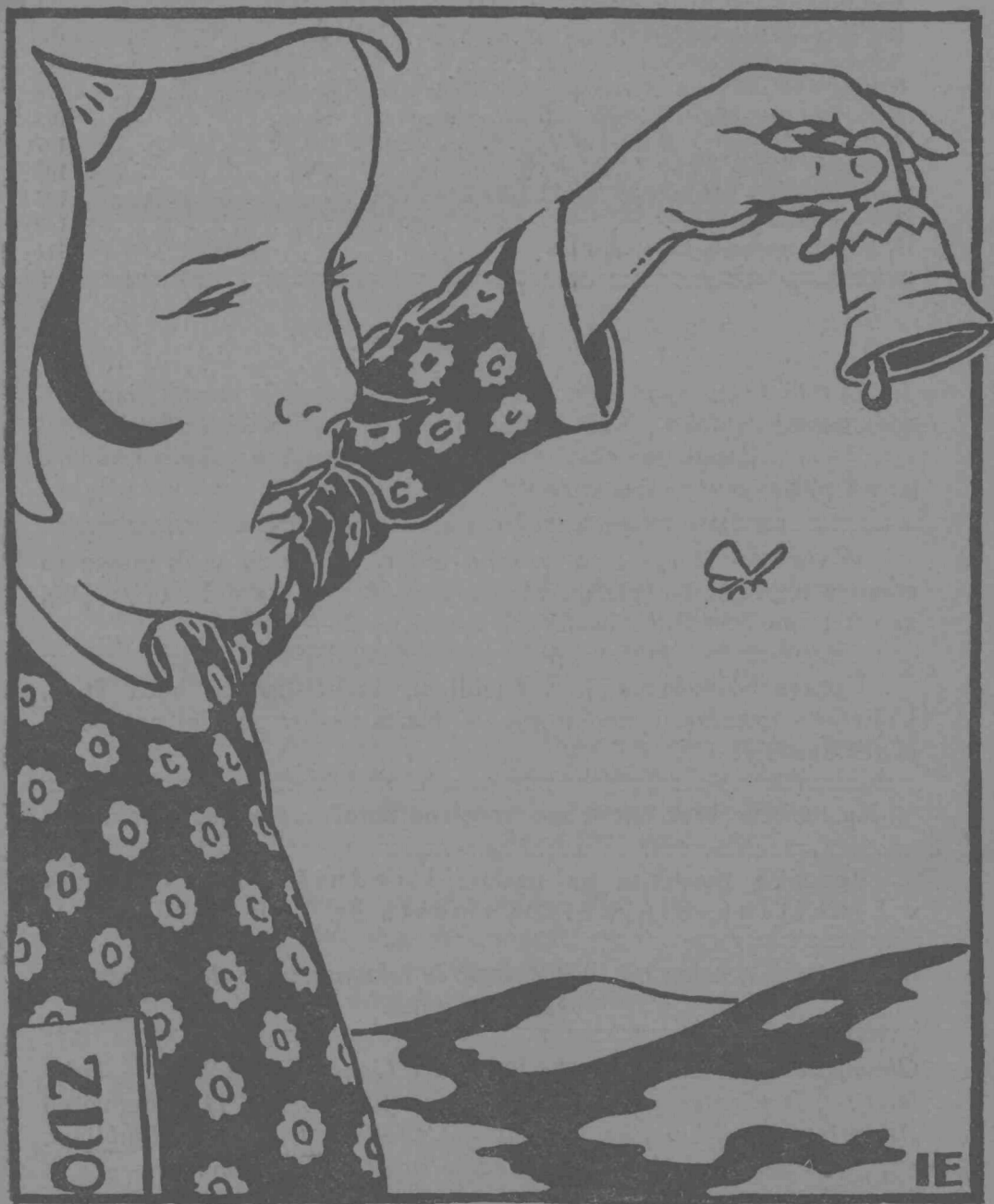

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI.

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Vsebina.

1. <i>† Ivan Cankar</i> : V god. Pesem	89
2. <i>Dr. Fr. Zbašnik</i> : Zlat. Povest z dvema podobama	90
3. <i>Fr. Ločniškar</i> : Kolednica. Pesem	95
4. <i>Fr. Ločniškar</i> : Na Miklavževo. Pesem z dvema podobama	96
5. <i>Borisov</i> : Mrzle rože. Pesem	97
6. <i>Danilo Gorinšek</i> : Megle. Pesem	97
7. <i>Borisov</i> : Vrabci. Pesem	97
8. <i>Vilko Mazi</i> : Zakladi v premogu. Poučni spis s tremi podobami	98
9. <i>Andrej Rapé</i> : Bogatin. Pesem s tremi podobami	105
10. <i>Borisov</i> : Na saneh. Pesem	107
11. <i>Borisov</i> : Breze. Pesem	107
12. <i>Fr. Rojec</i> : Pri božičnih jasicah. Pesem z lesorezom	108
13. Pouk in zabava	109
14. Kotiček gospoda Doropoljskega	111

Iz uredništva.

Zaradi tesnega prostora smo morali v današnji številki izpustiti nadaljevanje članka »Naši zaslužni pesniki in pisatelji«. Prihodnjič!

Vsem prijateljem, čitateljem in naročnikom: Vesele božične praznike in srečno novo leto!

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrt leta 7·50 Din. Posamezni zvezki po 3— Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje. — Na ta naslov pošiljaj naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le tekom prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Engelbert Gangl v Ljubljani. — Izdajatelj: Udruženje jugoslovenskega učiteljstva (UJU), odgovoren Andrej Skulj v Ljubljani. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja Francè Štrukelj v Ljubljani.

V god.

*Umetalnik pesem poje ...
Divni zvoki zadone:
glej duševne divje boje,
bolno od strasti srce.*

*Ali kakor vir s planine
umiri se pod goró —
vsa iz glasov strast izgine,
mirno mu iz prsi vro.*

*Mirno, tiho in žalobno
kakor tožni šum morja:
kot bi pesem pel nagrobno
sreči svojega srca ...*

*Ali tiho! ... Cuj, glasnejša
zdaj se pesem oglasi,
večna pesem najkrasnejša:
slava Stvarniku doni!*

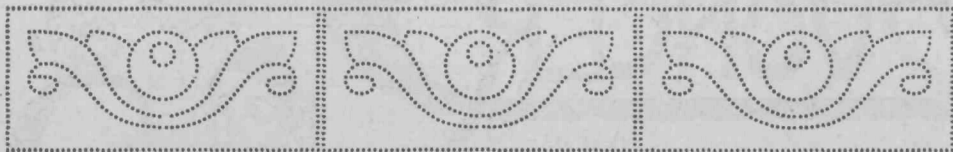
*Kakor pesem je — življenje,
preden grob objame nas:
strast in žalost in trpljenje
stiska srce kratek čas ...*

*V Bogu naj vam srečni dnevi
lahno v večnost se slijó,
lahno kakor divni spevi,
ko iz prsi pevcu vro.*

*Sreča naj se v srečo zlije
tostran groba — onostran,
ko vam smrtni dan prisije,
naj vam bo vstajenja dan.*

† Ivan Cankar.

DR. F. ZBAŠNIK:

Zlat.

IV.

Prehitevanja.

ot je bila dolga, utrudljiva — utrudljiva tem bolj, ker je moral skočiti Peterček pred vsakim klancem z voza in iti do prevesja peš, da sta mogla konja izpeljati težki tovor. Toda to ga ni zadržavalo, da bi ne bil opazoval z zanimanjem neznanega sveta in vsega onega, kar se je vršilo okolo njega. Za izprembo pa je posegel časih v žep, kjer je imel shranjen svoj zlat. Mati mu ga je bila dala s seboj, rekoč: »Zdaj si že večji, da boš pazil nanj! Če bi se kdaj pripetilo, da bi bil le preveč lačen, ali če bi ti bila sploh kdaj sila, pa ga izmenjaj! Tvoj boterček ti tega gotovo ne zameri. Ampak glej pa le, da ga ne izgubiš ali da ti ga kdo ne vzame!«

Ko so se na večer ustavili pri gostilnici, kjer je bilo treba prenočevati, je bil Peterček vesel. Ni bil navajen tako dolgega potovanja in želel si je počitka. Toda do tega ni tako hitro prišlo. Bilo je tukaj tudi več voznikov iz drugih krajev, ki so z njegovim voznikom vred sedeli okolo miz in popivali. On je pojedel nekaj malega od tega, kar mu je bila dala mati na pot, potem pa čakal, kdaj mu poreko, da naj gre spat. Tuji, odurni obrazi so ga malo vznemirjali. Nič dobro se ni počutil med neznanimi ljudmi. Zdaj pa zdaj se je potipal za žep, ki je hranil njegovo bogastvo, njegov zlat, kakor bi se bal zanj. Pri tem pa je popolnoma prezrl, da ga je dvoje neprijaznih, sivih oči neprenehoma opazovalo, in niti najmanje ni slutil, da nekdo takole sklepa po tihem: »V tistem fantovem žepu mora nekaj biti, kar ni brez vrednosti!«

Naposled sta vendarle prinesla dva hlapca vsak po en koš slame, ki sta jo razstlala po tleh. To je bila postelja za vse skupaj! Peterček je storil, kakor drugi: legel je oblečen poleg svojega voznika na slamo, skozi katero so se le predobro čutila trda tla. Luč so bili že ugasnili, ko se je prirnil in zavalil nekdo na drugo stran od njega. On se ni zmešnil zanj in je kmalu zadremal. Nenadoma pa se je zdramil iz polsna in začutil, da se izkušajo dotipati neke tuje roke do tistega njegovega žepa, ki je bil zlat v njem.

»Oh — no!« je zaječal Peterček. Tuja roka se je nato odmaknila, ali čez kakih deset minut se je zopet približala...

»Oh — no!« je zaječal Peterček še glasneje.

Ponovilo se je to še v tretje in v četrto, dokler se ni prebudil Peterčkov voznik in ga vprašal, kaj mu je.

»Nekdo mi vedno sega v žep!« je pojasnil Peterček, voznik pa je zarobantil: »Ti na oni strani, daj mir in ne kradi, če ne, te vržemo na cesto! Sicer pa te dobro poznam!«

Odslej je bil mir, a Peterček si vendar ni upal vso noč zatisniti oči, boječ se za svoj zlat.

Drugi dan so pot nadaljevali. Popoldne, ko so bili že čisto blizu Ljubljane, jih je prehitel lep, kočiji podoben voziček. Na njem so sedeli trije sošolci Peterčkovi, ki so tudi odhajali v šolo. Med njimi je bil njegov nekdanji nasprotnik, ki si je hotel nekoč prilastiti njegov zlat. S takim lahkim vozom, ki sta bila vprežena vanj dva konja, je šlo kajpada vse bolj hitro kot s težkim tovornim vozom in šli so

lahko en dan pozneje z doma. Na vozu je bilo še za eno osebo prostora. Lahko bi bili Peterčka že doma povabili k sebi: »Ker imamo vsi štirje isti cilj, pa pojdimo skupaj!« — Toda kaj takega ni prišlo nikomur na misel. Zaničljivo so ga vsi trije pogledali, ko so hiteli mimo njega, da je mahoma začutil nekaj grenkega v svojem srcu in si rekel na tihem: »To pot ste vi mene prehiteli, morda pa prehitim kdaj jaz vas, če ne z vozom, pa kako drugače! O, le drdrajte mimo mene! Jaz imam pa le zlatek v žepu, ki si kupim z njim doktorski klobuk!...«

Lotila se ga je bila nenadoma neka čudna samozavest, da, skoro prešernost, ki se je je sam ustrašil. Ponižno je ponovil besede, ki jih je čul iz ust svojega botra: »Seveda, učiti se bo treba, dosti učiti!... In Bog ve, kako še bo!« —

Preden se je Peterček razgledal po Ljubljani in se v novih razmerah malo ustanovil, je preteklo skoro štirinajst dni. Potem šele je pisal mami in ji o vsem na široko poročal. Njegovo pismo je vse-

bovalo med drugim tudi te vrstice: »Ali veste, mati, česa najbolj pogrešam? O — kako lepo je bilo, ko ste vi takole vsako jutro tiho pristopili k moji postelji, me prijeli za ušesa, seveda tako na lahko, da sem komaj čutil, in me pokarali: Zaspanè, ali ne veš, da treba vstati? — Zdaj pa ni nikogar, ki bi me zjutraj tako pozdravil in me vzdramil. Toda nič se ne bojte, mamica! Navadil sem se, da se tudi že sam zbudim o pravem času! Opominja pa me boterčkov zlat, ki mi vedno in vedno šepeta: Seveda, učiti se bo treba, dosti učiti!«

Peterček ni nikdar zvedel, kako so se vsipale njegovi mamici tistikrat solze po milem, bledem obrazu, ko je čitala te njegove preproste besede... A teh solz ji ni iztiskala žalost iz oči, te solze so vrele iz globočine presrečnega materinega srca!...

V začetku pisma je bil seveda omenil tudi tistega dogodka, ko mu je izkušal nekdo ponoči izmakniti zlat. Z ozirom na to je gorenjim besedam še dostavil: »Zato pa si ne dam odnesti botrovega daru od nikogar, nikogar!« —

Peterček je bil s svojimi tremi tovariši rojaki v enem in istem razredu. Ti so držali vedno skup, celo sedeli so v eni klopi, njega pa so se izogibali in ga prezirali. Časih se mu je zdelo, če se je hitro ozrl proti njim, da govore o njem, zakaj opazil je, da imajo svoje poglede uprte vanj in da nekaj šušljajo med seboj, porogljivo se smehljaje. Kdo ve, če se niso norčevali iz njega! Morda zaradi tega, ker je bil manj lepo oblečen kot oni! Ali pa so si celo mislili: »Kaj bo tale lačni siromak!«

Peterček si ni dosti storil iz tega. Vsa njegova skrb se je obračala na to, da bi v šoli vselej vse dobro znal in da ne bi zagrešil nič takega, kar bi mu moglo škodovati v očeh profesorjev in pametnih sošolcev. In s tem si je pridobil v kratkem času pri enih in pri drugih neko spoštovanje in upoštevanje. Prijatelj je imel brez svojih rojakov kmalu dovolj, in sicer med tistimi sošolci, ki so vedeli ceniti njegovo mirno in lepo vedenje, pa tudi njegovo znanje. Zakaj zdaj pa zdaj se je zgodilo, da je kak profesor pohvalil njegovo nalogo in drugim učencem priporočil, naj si jo pogledajo. Ni trpelo dolgo, da je Peterček zaslovel kot najboljši dijak v razredu. Vsekakor so bili njegovi trije rojaki daleč za njim. Prehiteval jih je bolj, kakor si je želel sam. Časih se je spomnil, kako so se bili tistikrat ošabno privozili mimo njega in ga s prezirom pustili za sabo. Lahko bi jim bil zdaj zaklical: »Tistikrat sem bil jaz za vami, zdaj ste vi za mano!« Toda takoj je zatrl to nelepo misel v sebi in kadarkoli se mu je zoper njegovo voljo pojavila, se je izkušal hitro iznebiti. Sramoval se je škodoželja.

Ob koncu šolskega leta pa je bil uspeh ta, da je bil Peterček prvi odličnjak v razredu, njegov nekdanji nasprotnik pa je bil obsojen na ponavljalni izpit, dočim sta druga dva njegova rojaka le za silo izlezla. A vse to njegovih rojakov še ni iztreznilo. Na počitnicah

so se ga še vedno izogibali, še vedno so nemara mislili, da so kaj več nego on.

Toda sčasoma se jim je začelo svitati. Že v drugi šoli je bilo opaziti izpremembo v njih vedenju. Ko so dan na dan videli, kako se sučejo okolo Peterčka in se prijazno razgovarjajo z njim otroci najodličnejših staršev, so nemara začutili, da tudi oni nimajo nobenega vzroka, da bi se ga sramovali. In zdaj se je pripetilo, da se mu je približal kateri izmed trojice. Peterček pa, ki je bil ponosen dovolj, da se ni nikomur vsiljeval, ni nikogar odbijal od sebe. Kdor je stopil k njemu, ga je prijazno sprejel in pokramljal z njim. Njegovo dobro srce se je veselilo, da so se njegovi rojaki nekako otajali in se otresli prejšnje mržnje do njega. Samo njegov stari nasprotnik je bil še vedno nekam hladan napram njemu. Toda na velikih počitnicah tistega leta se je nekaj zgodilo, česar bi Peterček nikoli ne pričakoval. Oče tega fanta ga je nekoč na cesti nagovoril in ga prosil, da bi hodil časih njegovega sina malo poučevat in ponavljat z njim. Bil je namreč tudi drugo šolo slabo končal.

Kdo je to rajši storil nego Peter! Saj mu je bilo to v največje zadoščenje! Z veliko resnostjo in vestnostjo se je lotil truda. To je dalo povod, da je nastalo med prejšnjimi nasprotniki neke vrste prijateljstvo.

V tretji šoli, ko je vsem trem Petrovim rojakom trda predla, so bili skoro vsak dan nad njim. Enemu je moral pomagati iz tega, drugemu iz drugega predmeta. Pa tudi so ga hodili večkrat na dom vabit, da bi šel z njimi na izprehod ali pa igrat se.

»Ne morem! Ne znam še vsega!« jih je časih odpravil.

Drugikrat zopet jim je rekel: »Počakajte malo, še nekoliko stavkov imam, pa bom končal!«

Dokler ni vsega do zadnjega opravil za šolo, mu ni dalo srce, da bi vstal od knjig. Kadar pa je imel zavest, da je vse storil, kar je bila njegova dolžnost, je šel rad z njimi. Zakaj bi se človek malo ne razvedril in razgibal, ako je imel delo za sabo? In tako se je zgodilo, da so nekoč vsi štirje skupaj nekaj doživeli, kar je ostalo vsaj Petru dolga časa v spominu.

V tivolskem gozdu, ki obroblja tako lepo proti zahodni strani Ljubljano, je na nekem vrhu prijazna planica, obdana krog in krog od raznega drevja. Tu sredi zelenja in svežega zraka se je dalo kaj prijetno igrati. Sem jih je zaneslo nekega popoldne. Nekaj časa so se hoteli loviti, nekaj časa biti žogo. Da bi jim v toplem junijskem dnevu ne bilo prevroče, so zmetali nekoliko stran od igrišča pod grm svoje suknjiče in telovnike na kup. Peter je sicer malce okleval. V telovnikovem žepu je imel namreč svoj zlat. Pa kaj naj bi se zgodilo tu pred njegovimi očmi! Kvečjemu če bi zlat iz žepa padel in se

kam zatrosil. Da bi to onemogočil, je zamašil dotični žep s svojim žepnim robcem. Nato pa se je začela igra. Fantiči so letali brezskrbno sem in tja, kakor je pri takih prilikah običajno, ne meneč se za to, kaj se godi okolo njih. In tako niso nič videli, kako se je previdno plazil proti grmu, pod katerim je ležala njih obleka, kakih sedemnajst let star potepin. Da je bila komu pri kopanju obleka ukradena, so

večkrat čuli, na to, da bi se moglo kaj takega zgoditi tudi v gozdu, ni nihče mislil. Zdajci pa je Peter, ki ga je od časa do časa vendar le malo zaskrbelo, pogledal proti oni strani in zapazil, kako je mladi nepridiprav pograbil prav vso obleko in jo ubral doli na pot.

»Tat!« je zakričal Peter, »tat!«

Njegovi trije tovariši, ki so se na njegov klic še toliko pravočasno ozrli tja, kamor jim je pokazal, da so še videli zločinca, so

udrli za njim. Petru pa je šinilo skozi glavo: »Prehiteti ga treba... prestreči ga... zastaviti mu pot!...«

In kakor blisk se je spustil po drugi strani gozda nizdol in res se mu je posrečilo, da je dosegel pot, ki se vije okrog hriba, še preden je hudobnež dospel po ovinku do tistega mesta. Peter mu je skočil nasproti in zakričal: »Tat, ali daš precej vse nazaj, kar si ukradel!« Tega pa je nepričakovani naskok tako presenetil, da so se mu roke kar same od sebe razklenile. Pustil je pasti svoj plen na tla in pobegnil.

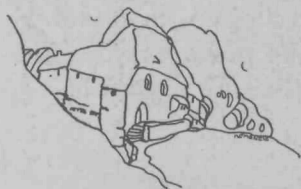
Peterčkovi tovariši se niso malo čudili, ko so ga uzrli nenadoma z vso obleko pred seboj.

»Kaj si z neba padel?« je vprašal eden izmed njih.

»Skoro da!« se je zasmejal Peterček. »Vidite, tule doli sem priletel in baš še o pravem času!«

Tovariši so vsi priznavali, da morajo samo njega zahvaliti, da niso prišli ob obleko. Peterčku pa je šlo pri tem seveda še za nekaj več — za njegov zlat! »Kako pametno sem storil,« je pomislil sam pri sebi, »da sem žep tako dobro zamašil! Če bi mi ga bil, ko je bežal, ven iztresel, kod bi ga zdaj iskal?«

A popolnoma vendar ni bil zadovoljen s seboj. »Še vedno sem premalo previden!« si je očital. »Tistikrat sem materi pisal, da mi zlata nihče ne odnese, a zdaj — koliko je manjkalo, da nisem obenj!... Toda zdaj sem menda vendar že vse izkusil... zdaj se mi pač ne more nič več pripetiti!...«

Kolednica.

*Mi sveti Trije kralji
k vam v hišo smo prišli,
darov bi radi dali,
a revni smo sami.*

*Mi prosimo le sreče,
ki Bog naj vam je da,
da vedno polne vreče
imeli bi blaga.*

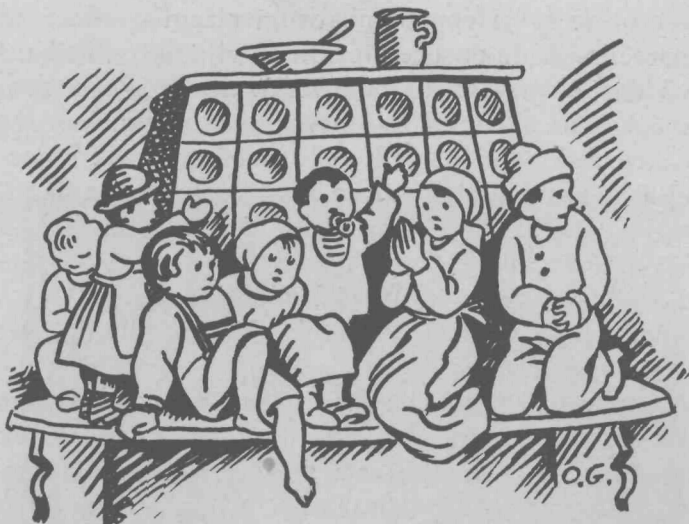
*Ta zvezdica pred nami
oznanja naj vam mir,
pod vašimi naj hrami
utihne vsak prepir.*

*Mi sveti Trije kralji
v to hišo smo prišli,
darov ste radi dali —
bodite srečni vsi!*

Fr. Ločniškar.

Na Miklavževo.

Pridni danes so otroci,
bere z lic se jim radost;
tam pri peči so se zbrali,
zatopljeni vsi v skrivnost.

Govorijo, kaj prinesel
jim dobrotni bo svetnik —
ej, nocoj nihče ne misli
na igranje, jok in krik.

Vsi so tiho, da ne čuje
skozi okno jih Miklavž
in ne pride nanje s šibo
tisti sajasti grdavš...

Fr. Ločniškar.

Mrzle rože . . .

Mrzle rože spet cveto.
Mnogi niso jih veseli,
ker ob peči zledeneli
ure žalostne teko.

Vedno cvetla bi pomlad,
če spoznavali bi bedo
oni, ki zaviti v volno
neobčutni mimo gredo,
koder biva mraz in glad . . .

Borisov.

Megle.

Ej, meglè so čarovnice;
zemlja vanje pot zgreši,
zemlja vanje, a meglice:
Čira, čara — zemlje ni.

Ej, meglè so čarovnice;
solnček vanje se spusti,
solnček vanje, a meglice:
Čira, čara — solnčka ni.

Ej, meglè so čarovnice;
brž domov naj vsak beži,
kogar v past dobé meglice:
Čira, čara — več ga ni!

Danilo Gorinšek.

Vrabci.

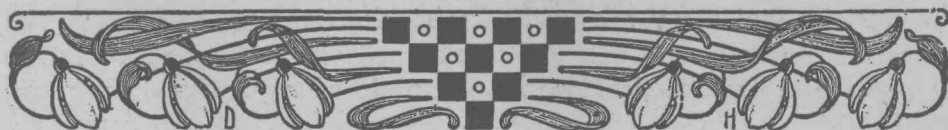
Tam na praznem polju
ptičke so se zbrale
in tako med sabo
v stiski modrovale:

»Njivice požete,
v zemlji so črvički,
huda nam bo predla,
že so beli grički.« —

»Ni je več postave,«
vrabec se oglasi,
»jaz poiščem zrnec
v hišah si po vasi.«

Vsi so odleteli,
okrog hiš prosili,
vrabci pa h kokošim
so se povabili.

Borisov.

VILKO MAZI:

Zakladi v premogu.

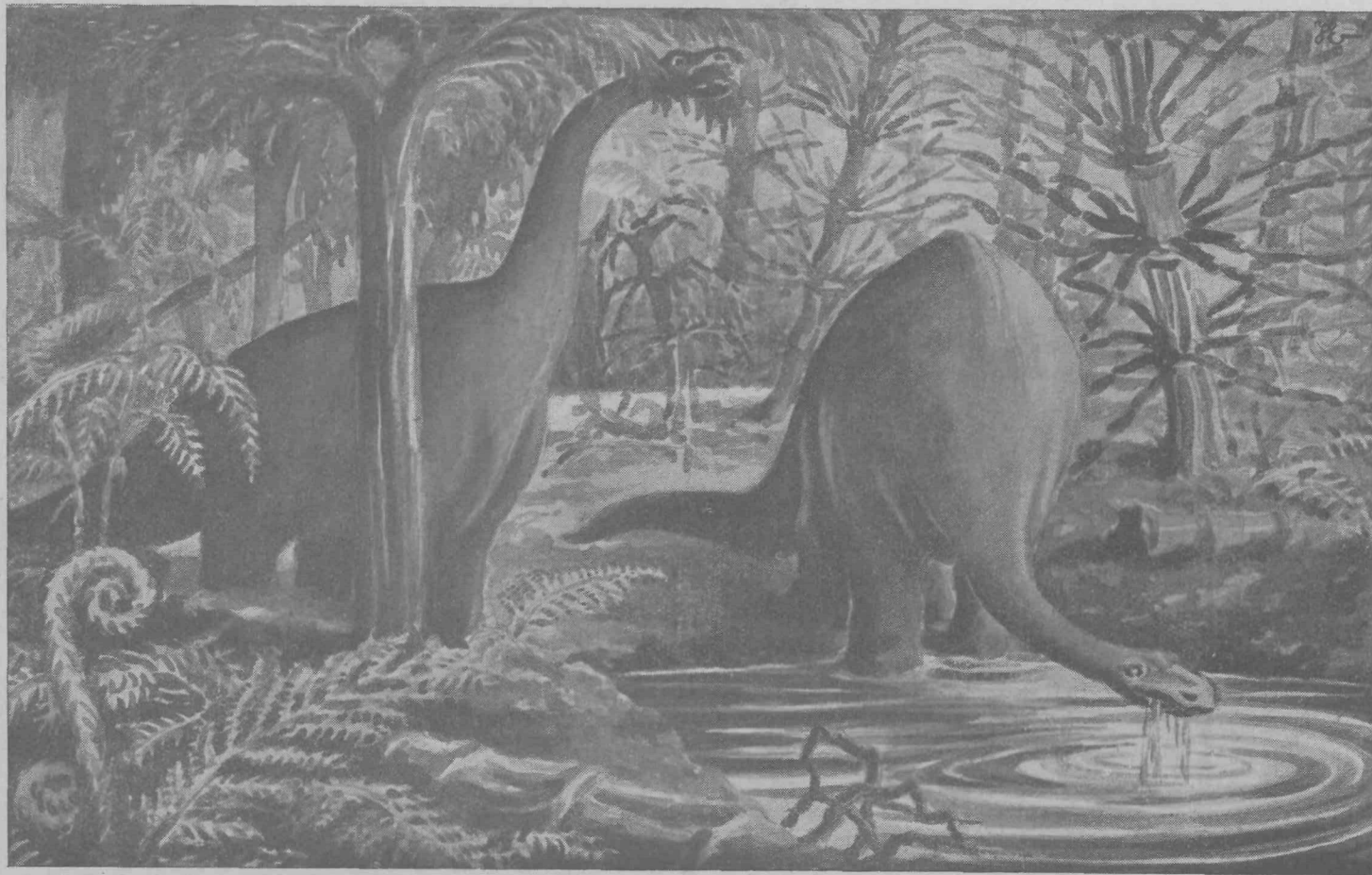

remog nemara vsi poznate. Tisti, ki ste iz mesta ali ki živite ob železnici, ga vidite vsak dan v zaboju poleg ognjišča ali na tenderju poleg lokomotive. Drugim pa so ga pokazali vsaj kako kepo v šoli. Tisoči tvorniških dimnikov bruhajo dan za dnem njegov črni dim pod sinje nebo, tisoči žilavih rok vihte dan za dnem krampe v globokih rudnikih, da nakopljejo dovolj tega dragocenega kuriva. Samo iz slovenskih premogovnikov so ga dvignili lani okrog 2 milijona ton¹ (v Trbovljah ga nakopljejo povprečno 300 vagonov na dan). Jugoslavija pridobi vsako leto nekaj manj kot 5 milijonov ton premoga, nekatere druge države pa še mnogo več. Največjo letno proizvodnjo ima ameriška Unija: 684 milijonov ton, v Evropi pa Anglija (292) in Nemčija (263).

Šele v 11. stoletju so ljudje spoznali kurilno vrednost premoga. Minila pa so potem še cela stoletja, preden so si bili na jasnem, odkod in kako je prišlo to izvrstno kurivo v zemeljske plasti. Sprva so si razlagali, da je to nekak zgoščen petrolej ali strjena lava ognjenikov. Šele okrog l. 1700 je ugotovil neki švicarski učenjak, da je premog pradaavno okamenelo lesovje. Njegovo ugotovitev je potrdilo zlasti najdišče ogromnih, dobro ohranjenih drevesnih debel v nekaterih premogovih plasteh. V novejšem času so dognali pod mikroskopom (povečevalnim steklom) v premogu, ki so mu na umeten način odvzeli barvo ter ga napravili tako prozornega, da ga sestavljajo lesne in listne stanice brezcvetnih rastlin, takozvanih kriptogam, kakršne še danes rastejo po naših vlažnih gozdovih. Najbolj uspel pa je bil poizkus profesorja Bergiusa, ki je v močnih posodah zalil kose lesa z vodo, jih nato tesno zaprl in segreval do kakih 300° Celzija. Les se je pri tem izpremenil v tvorbo, ki je docela nalikovala premogu.

Ta duhoviti poizkus sijajno potrjuje razlago geologov (učenjakov, ki raziskujejo notranjost zemeljske krogle), da so v pradaavnih časih, morda pred mnogimi milijoni let divjali na površju zemlje silni prevrati. Cele pokrajine z bujnim, mogočnim rastlinstvom so se pogrezale v brezdanje globine, ki so jih pregnile ogromne plasti peska in kamenja, na katerih je polagoma vzklilo zopet novo življenje, ne meneče se dolga tisočletja za veliki grob pod sabo. V tistih davnih dneh, ki jih štejemo v takozvano karbonsko dobo, še ni bilo človeka na zemlji. Po njej so lazili velikanski, pošastni četveronožci, iz nje so se dvigala orjaška drevesa, so poganjale silne preslice in praprot,

¹ 1 tona = 1000 kg.

Življenje v karbonski dobi

ki jim danes ne najdemo več enakih. Takrat je bilo tudi podnebje na našem planetu vse toplejše od današnjega, zrak je bil nasičen z vlago in ogljikovo kislino, ki tvori rastlinam poglavitno hrano. S tem rastlinstvom se niso pogreznile samo neizmerne zaloge solnčne toplote, ki jo črpamo zdaj iz premoga, temveč se je potopil tudi brezkraino bogat svet barv iz dišav, zdravilnih in hranilnih snovi, ki so počivale vse do nedavna v črni premogovi krsti. Te pravljične zaklade odkriva neugnani človeški duh šele danes s pomočjo čudovitih tehničnih naprav.

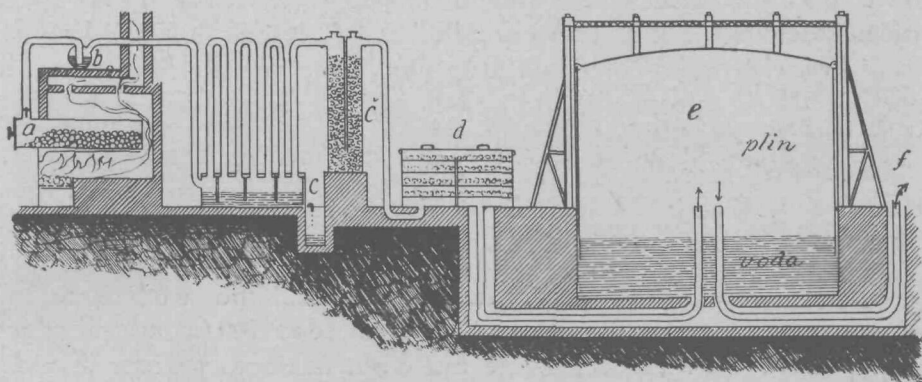
Nemara da je bil še malokdo izmed vas v kaki plinarni. Tam izdelujejo plin, ki nam služi za razsvetljavo, pa tudi za kuhanje in ogrevanje stanovanj. Pa ste morda čuli, da se je že marsikdo zadušil s plinom. Nu, zanimalo vas bo, iz česa in kako nastane plin ali, bolje rečeno: svetilni plin, zakaj imamo še najrazličnejše pline, o katerih pa tu ne bomo govorili.

Svetilni plin nastane iz premoga, ki ga je treba razžarevati v tesno zaprtih glinastih ceveh (retortah), da tako izključimo pristop zraka. Na ta način premog ne zgori v kup pepela, kakor se to vrši na zraku, marveč izloča množino plinov in par, ki se odvajajo v posebne naprave, kjer se ohladi in zgosti. Tako dobimo poleg svetilnega plina še gosto, rjavočrno smolo ali katran, ostro zaudarjajočo amonijakovo vodo in koks kot edini trdni preostanek razkrojenega premoga in neprecenljivo kurivo za tvorniške peči, zlasti za plavže. Tako razžarevanje premoga imenujemo suho destilacijo. Iz ene tone premoga dobe povprečno 700 kg koksa, 300 m³ plina in 50 kg katrana, kakor je pač premogova kakovost. O koksu smo že dejali, da je jako važno kurivo, seveda tudi precej dražje nego premog. Koks razvija pri gorenju silno toploto ter je zato najbolj pripraven za topljenje raznih rud, predvsem železnih. Svetilni plin, ki ga napeljejo iz plinarne po ceveh v stanovanja in druge prostore, je prav tako velikega gospodarskega pomena v nekaterih mestih. Izpodriva pa ga čedalje bolj elektrika. Tudi amonijakova voda je važen proizvod suhe destilacije. Iz nje se izdeluje amonijak, jako upoštevano umetno gnojilo. Kaj pa katran? O njem se hočemo kaj več pogovoriti.

Ni še dolgo tega, kar so porabljali pri nas katran samo za mazanje brzojavnih drog in drugega lesa, da so tako zadržali gnitje v zemlji in na vlažnem zraku. Dandanes vemo, da je katran najdragocenejši proizvod suhe destilacije premoga. V tej črni, smrdljivi smoli so nakopičeni ogromni zakladi, ki jih dviga moderna tehnika iz temnih vekov pozabnosti in bogati z njimi narodno gospodarstvo. Katran je postal zlati vir kemične industrije, ki je vrgla v Nemčiji že pred vojno preko poldrugo milijardo dinarjev.

Razlikovati je treba katran, ki se dobi z destilacijo pri visokih temperaturah (preko 1000° Celzija) od katrana, ki ga daje destilacija z nizko temperaturo (500° Celzija in čez). Prvi se dobiva v plinarnah kot postranski proizvod pri izdelovanju svetilnega plina, kakor smo to že spoznali, dočim gre pri suhi destilaciji z nizko temperaturo, ki se vrši v posebnih trobljah, generatorjih, predvsem za pridobivanje katrana. Pred vojno so poznali samo katran visokotoplotne destilacije. Oglejmo si najprej njegovo predelavo!

To smolo ogrevajo zdaj v ogromnih valjastih posodah, takozvanih »katranskih mehurjih«, pri čemer se razvijajo ob naraščajoči toplini različne pare, ki jih odvajajo cevi v posebne oddelke, kjer se ohladi in zgostijo, kakor smo to videli že pri izdelovanju plina. Na ta način, ki ga imenujemo zdaj frakcionirana destilacija, izločijo iz katrana četvero vrst olj, in sicer svetilna olja, karbolna olja, težka olja in antracenova olja.

Pogled v plinarno

a) koks, b) izcejalnišče katrana, c) amonijakova voda, č) in d) naprave za prečiščenje plina, e) plinohram s plinom, f) plinovana cev

Pri ponovni destilaciji svetilnih olj dobe celo vrsto prozornih tekočin, ki diše več ali manj po bencinu. Najvažnejši med temi tekočinami je bencol, ki služi za pogon raznih motorjev, zlasti avtomobilov. Bencol pa tvori tudi bistveni del dragocenih anilinskih barv, ki po svojem sijaju in trpežnosti prekašajo vse druge barve. Dalje omogočuje bencol izdelovanje silnih razstrelilnih snovi ter pridobivanje jako važnega zdravila zoper kožne bolezni, salvarsana. Od drugih destilatov svetilnih olj imenujmo samo še toluol, iz katerega se dobiva znano osladilo saharin, poleg njega pa strašna razstrelilna snov trotil. Tu se pač ne moremo dovolj navediti skrivnostnemu snovanju prirode, ki je tako tesno postavila drugo poleg drugega dvojje največjih nasprotij.

Karbolna olja razpadejo sama od sebe v fenol (karbolova kislina) in naftalin. Karbolova kislina je važno razkuževalno sredstvo. Iz

nje pa se izdeluje tudi eksplozivna (razstrelilna) pikrinova kislina ali melinit in salicilova kislina, ki služi za proizvajanje znanih zdravilnih praškov aspirina in piramidona. Naftalin najbrž mnogi poznate. Uporabljamo ga zlasti pri shranjevanju kožuhovine, da se je ne lotijo molji. S pomočjo naftalina izdelujejo mnogo umetnih barvil, zlasti umetni indigo (»kralj barv«). L. 1895. je izvozila Indija skoro za 1 milijardo Din prirodnega indiga. Danes so njeni indigovi nasadi domala uničeni, ker je obvladala svetovni trg nemška umetna tvorba indiga, ki ima še živejšo in čistejšo barvo.

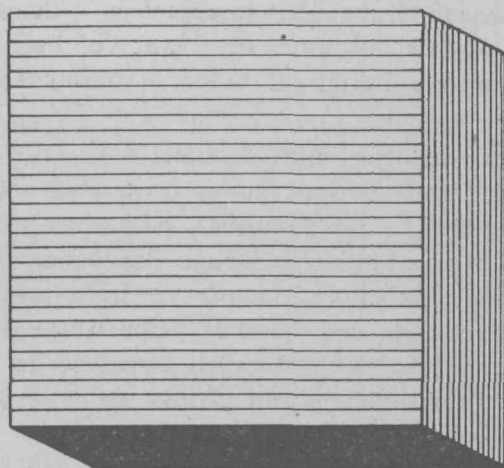
Težka in antracena olja imajo tudi raznovrstno porabo. Z njimi prepajajo železniške prage in brzojavne drogeve. Služijo pa tudi za pogon strojev na parnikih, zlasti na podmornicah, opremljenih z Dieslovimi motorji, ki opravijo polovico večje delo nego navadni parni pogon. Iz antracenovih olj pridobivajo tudi takozvane alizarinove barve, med katere štejemo zlasti krapovo rdečilo, ki so ga svojčas izdelovali iz krapovih korenin. Pred 60 leti so donášali krapovi nasadi Franciji preko četrte milijarde Din. Umetno izdelovanje krapovega rdečila je upropastilo tudi ta bogati vir francoskih dohodkov, kakor smo to omenili pri nasadih indiga.

Imenovati moramo še razne dišave in zdravila kot pridobitek katranove destilacije. Iz bencola dobivajo jasmínovo dišavo, iz karbolove kisline duh dišeče perle, iz jonina duh vijoličice; dalje blagodišeči heliotropin in umetno rožno olje kot višek vseh dišav. Med zdravili omenjamo antipirin, kinin, fenacetin (vsa proti mrzlici) in jako važno kirurško sredstvo andrenalin, ki so ga do l. 1904. izdelovali iz volovskih ledvic, pri čemer so morali ubiti 40.000 volov, da so dobili en sam kg te dragocene tvarine.

V novejšem času pridobivajo iz katrana tudi umetni kavčuk. Kavčuka je uvozila Evropa pred vojno iz tropičnih predelov zemlje več nego za 10 milijard Din, od tega samo Nemčija skoro eno četrtno. Zdaj se krči tudi ta uvoz od leta do leta. Evropska avtomobilska industrija se more zahvaliti za svoj veliki razmah po vojni predvsem umetnemu izdelovanju kavčuka.

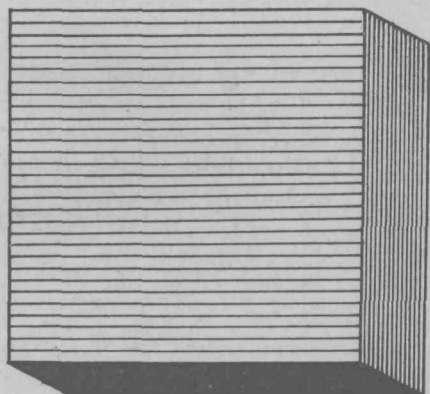
Doslej smo si ogledali zaklade, ki jih je odkrila visokotplotna suha destilacija v našem črnem znancu — premogu. Ta vrata v premogovo zakladnico so se več ali manj odprla že v preteklem stoletju. Zdaj pa stopimo vanjo še pri drugih vratih, ki so jih odklenili šele v svetovni vojni. To je razžarevanje premoga z nizkotplotno suho destilacijo.

Rekli smo že, da se vrši ta destilacija v posebnih generatorjih s toploto 500° Celzija in nekaj čez. Na ta način se razkraja premog mnogo skrbneje nego v razbeljenih koksovih pečeh po plinarnah. Tudi

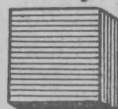

Premog
1000kg

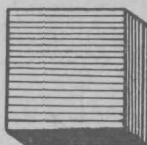
Koks 700kg

Amonijev sulfat
100kg

Katran 30kg

Ciankalij 1kg

Bencol 5kg

Fuhsin 25kg

Impregnirno olje 6kg

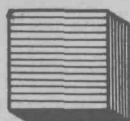
Naftalin 2kg

Indigo 0.75kg

Smola 15kg

Antracen 0.25kg

Alizarin 0.2kg

Karbol.kislina 0.15kg

Pikrinova kislina

0.2kg

Snovi, ki jih oddaja 1 tona premoga pri suhi destilaciji

s to destilacijo se izprevrže premog v katran, amonjakovo vodo, plin in koks, toda v povsem drugačnem razmerju in v drugi obliki. Manjša je količina plina, zato pa dobimo 3 do 4 krat več katrana. Koks pa, ki tu preostane, je mnogo boljši od koksa v plinarnah, ker gori brez dima in saj.

Katran iz nizkotoplotne suhe destilacije je jako redek in skoro podoben petroleju. Ako ga podvržemo frakcionirani destilaciji, dobimo iz njega bencin, pogonska olja za motorje, razna mazalna olja, parafin in še druge dragocene proizvode, ki jih je bilo mogoče doslej izdelovati samo iz frakcionirane destilacije petroleja. Tako si Evropa čedalje bolj prihranjuje dragi uvoz nafte, za katero so učenjaki že dolgo izražali bojazen, da jo bo človeštvo kmalu izčrpalo iz zemeljskih globin. Edina slaba stran teh olj je, da skrivajo v sebi neko kislino, ki se loti strojnih delov in jih tako uničuje. Izumljivost človeškega duha pa bo gotovo našla sredstva, da bo odpravila tudi to napako.

V najnovejšem času se odpirajo tudi že tretja vrata v premogovo zakladnico. Kakšno bogastvo bo teklo skozi to odprtino, je še vprašanje bližnje bodočnosti.

Tako vidimo torej, da je na zunaj tako pohlevni premog v resnici imeniten bogataš. Vidimo pa tudi, koliko dragocenih snovi uničujemo dan za dnem v naših ognjiščih in povsod tam, kjer mečemo v nenasitni ogenj te milijonske vrednote, samo da si priborimo zanje nekaj toplote — neznamen dobiček za ogromno izgubo. Pomiriti pa nas more pri tem težkem očitku dejstvo, da hrani naša zemlja še nepregledne sklade te črne glavnice, ki nam jo je naložil dobri Stvarnik pred milijoni leti na najvišje obresti. Danes nas ni več strah, ako nam lepega dne usahnejo petrolejski vrelci, ker vemo, da nam znatnost odpira zanje bogato nadomestilo baš v premogu. Evropa je sicer svoj delež že precej načela, vendar ima po računih strokovnjakov še za 1000 let premoga, ako ga bo kopala tako, kakor doslej. Še najprej ga bo zmanjkalo Madžarski, ki ima zaloge komaj za 100 let. Ameriška Unija pa je preskrbljena s tem črnim bogastvom za celih 5300 let, še bolj pa Kanada, ki ga ima za 60.000 let. Ogromne množine neizkoriščenega premoga hrani Azija, zlasti v Mandžuriji, kjer se nahaja največji premogovnik sveta. Tu so kopali prebivalci polotoka Koreje premog že pred 600 leti, sedaj ga izkoriščajo Japonci, ki nakopljejo dnevno 12.000 ton (trikrat toliko kakor v naših Trbovljah), cenijo pa ostalo zalogo na pol milijarde ton. Neizmerne sklade pa hrani Kitajska, ki jo imenujejo tudi »bodočo deželo premoga«.

ANDREJ RAPE:

Bogatin.

Tu sanja jezero lazurno,
skrivnostno pod menoj leži,
zamišljeno v vekóve daljne,
ki sklad gorá o njih mu govori.
Prekrasen svet! Glej, Bogatin —
čuvár zakladov na predgorju
triglavskih sten, ki pno se kvišku,
stoji zamaknjen v čudne tajne,
ki spe v osrčju teh gorá
v bližini sinjega neba,
zamaknjen v dol in v sanje bajne.
Zakladi v njih se dvigajo,
prefeklosti jim lepi sni
čaroben blesk prižigajo...

* * *

Zvonovi zvone
na praznik svečan,
in ves blesteč,
oko mameč
je v Bogatinu dan. —

Ves prostor prostran
se polni v njegovi vošlini,
od vsepovsod v dvorano vro:
posvet tu danes velik bo.
Posvet o neznanih bogastvih,
ki skrivajo skladi jih silnih gorá,
ki gorski svet v lasti jih svoji ima.

Že sredi visokih dvoran
k posvetu je resnemu zbran
duhov mogočnih naših gor
in vil dobrotnih jasni zbor,
ki čelo pod kodri — granat jim
in traka sta usten — škrlat jim.

Sladko vonjajo dvorane,
v zlatu vse po njih iskri se,
petje vil po njih glasi se,
množice poslušajo jih zbrane.

Tiho vse. In stárec Bogatin
po dvorani pestri gleda,
v žaru mu oko iskri,
tako zboru govori:
»Mnogi so zakladi zbrani,
ki ta gorski svet jih hrani.
Solnce videlo jih ni,
niso zrle jih oči. —
Toda naj zaman leže
nam zakladi v hramih naših?

Hočemo ljudem jih dati?«
»»Da bi znali s tem ravnati!«
se iz zbora oglasi.
»Prerodili bi dolino,
ki puščava zdaj se zdi,
v raj prelep. Zato le dajmo,
ljudstvu v dolu pomagajmo!«
pridno stárec prigovarja,
radost mu v očeh žari.
»»Glej ga, saj bogat je, rad daruje,
Bogatin zato se imenuje,«
glas iz zbora zagolči.
Drug za drugim se oglašá:

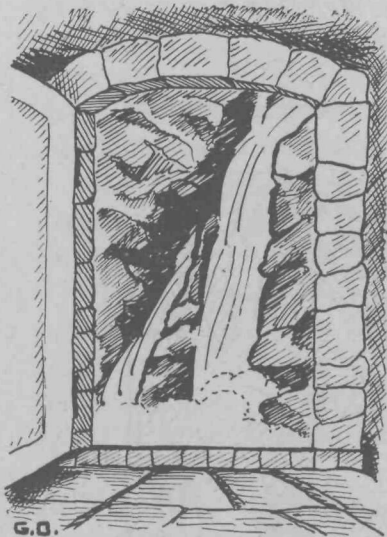

»»Vse to le posest je naša!
Nič ne maramo deliti,
nič ne sme se izgubiti!«
Vendar mnenja so deljena. —

»Radost nedeljena je le ena,
dvojna, če deliš jo z drugim!
Le delimo! Ljudstvu nekaj dajmo,
s srcem, z deli pomagajmo,«
starček toplo prigovarja,
sreča lice mu ožarja.

Polnoč. — Zbor duhov zboruje,
drug več drugega ne čuje.
Bogatin, čuvár, smeji se,
v mislih lice mu zjasni se:

Sinov Triglav ima sedem,
sedem sinov, jezer sedem.
Ti mi bodo pomagali,
Pa jim pošlje sporočilo:
»V krilu matere Komarče
tiho spi, še v sen zavita
mlada, lepa, ljubezniva
vila dolu dobrotljiva.
Pojdite in jo zbudite,
vrata v dol ji odklenite,
tja naj pošlje plodnost zemlje,
ki naj sreče bo mu sel,
nam pogled pa v dol vesel.«

Sel odšel je. Bogatin razmišlja:
»Govorite, le zborujte,
in dvomljivo srečo kujte!
Jaz pa sam koval bom srečo,
saj zakladov sem čuvar!«

Čitali so sini sporočilo,
sreče jim je vsem v srce nalilo. —
Sinov eden ključ zlate vzame,
ki zaklepajo tajnostne hrame.
Zavrti mu jih desnica,
na sfežaj odpro se vrata,
v bleskih jutranjega zlata
iz gore privre — Savica.

* * *

Pot po skalah si utira
in v globok drvi prepad
v barvah mavričnih izpira
gorskih se duhov zaklad.

Vije se po dolu, raste,
strugo koplje, v dol hiti,
sred poljane pa živahna
v kotlu se upokoji.
Jezero blesti v dolini —
Bogatinovo oko —
razcvetó se tod poljane,
blagor gre, odhaja zlo.
Bistra po poljani vije
se iz jezera naprej,
kjer puščava bila, klije
žitje mlado zdaj po njej.

* * *

In še zbor duhov zboruje,
na obrazih sreča jasna,
sodba vseh je enoglasna,
zbor zboruje in modruje:
»Bogatin, ti prav ravnal si,
kar si mogel, drugim dal si.
Naš zaklad pa le ne mine,
prav ravnal si, Bogatine!«
Po dvorani starec gleda,
solza mu na lice kane,
množice ob starčku zbrane
pesem divno zapoje:

To naš je dom. Tako je lep in svet,
kot da je v raju bil spočet!
Gjevangelija in Triglav nista mu mejnika,
še preko njih mu gre sloves. —
In kot se v jezeru razširja val,
če vanje kamen z naših gor je pal,
tako razširja naših krajev se lepota
vsevprek tja preko naših mej.
Pa naj oko objela bi slepota,
srce lepoto sluti to,
srce lepoto čuti to. — O, glej,
kar nas triglavskih je duhov,
kar hrani jih domovja krov
na jugu skrajnem, severu obmejnem;
vse sile žive, čudesa prirode,
duhovi, vile vse dobrotne,
ljudje vsi: bratje in sestre,
njih čuvstva, misli in želje —
vse v želji eni je edino:
Ponos in delo dvigaj nas,
junake vsak nas najde čas!
Naj ena pesem vsepovsod doni,
naj ena misel vse nas prepoji,
da kakor pesem bo ubrana
ves ta naš svet, vse, kar je v njem,
da »Dom« bo bratovski objem!

Zamrl je spev, jasni se dan,
svetli se temna nebna plan,
skrivnostno v dolu jezero se zgane,
stemne se bajne prej dvorane
v osrčju gor, ki v jutra zor
ponosno svoje glave dvigajo,

jih z bleskom solnca vžigajo.
A v dolu jezero mirno
zlato z jutranjim solncem vale,
budi, da pesem jutranjo pojo,
da z novim dnem mu ožive obale...
Ej, Bogatinovo oko!

Na saneh.

Kragulčki cingljajo cin — cin,
kot blisk gremo s sankami
preko ravnin.

Vsa prosta je dalja,
ni jarkov, ovir,
nad snežno krajino
vlega se mir.

Pred nami, za nami
srebrni val,
v tem miru in diru
vso noč bi ostal.

Borisov.

Breze.

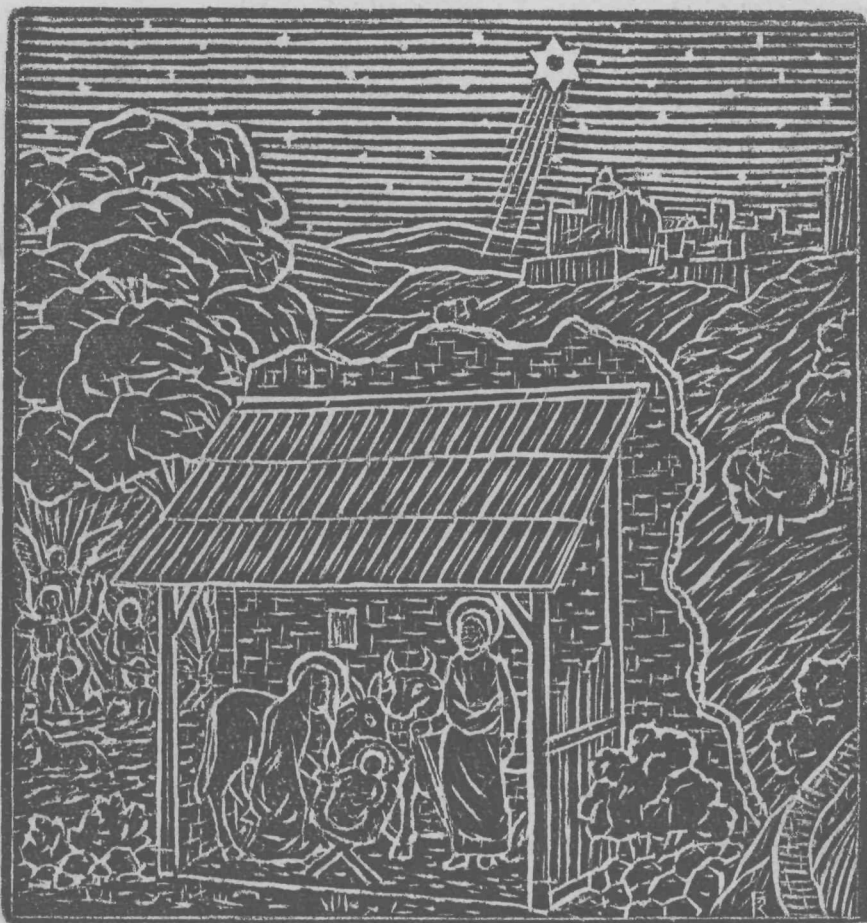
Samotne breze se šibe
pod težo zimske sile;
kot da molitve molijo,
do tal so se sklonile.

Le redek pok vznemiri zrak —
suhljad z dreves odpada,
da vse ozelenelo bo,
ko pride pomlad mlada.

Borisov.

Pri božičnih jasliah.

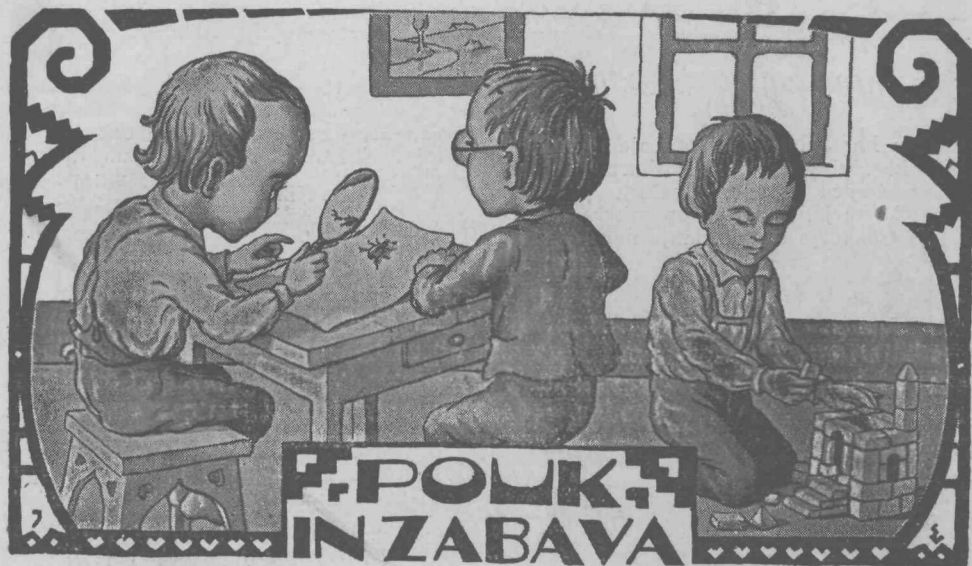
Lesorez

Že daleč v večnosti je čas mladosti,
ko še doma v otroški sem radosti
za Božič lične jasllice postavljaj
in slavnost tistih dni pri njih opravljal.
Božične jasllice so lep spomin
na rojstvo Jezusa, ki kot trpin
rodil se je v pastirski staji v bedi
in po tlej vse življenje je učil
pokvarjeni človeški zarod z zgledi
najlepšimi, nazadnje pa prelil
zanj kri na križu, da ga prerodi
v ljudi pravične, dobre in ga reši

pogubonosnih hudobij, strasti,
trpeče pa vsaj z upanjem uteši.
»Bogú zahvala, slava na višavah
in mir zemljanom blagim po nižavah!«
Tako so angeli o polnoči
pri betlehenskem hlevcu prepevali
in rojstvo Jezusa oznanjevali
pastirjem in ljudem, ki niso spali.
Tako sedaj pojo v božičnih dneh,
del naroda pa našega še plaka
v trpljenju teškem, v stiskah in skrbeh
in svojega rešitelja še čaka! —

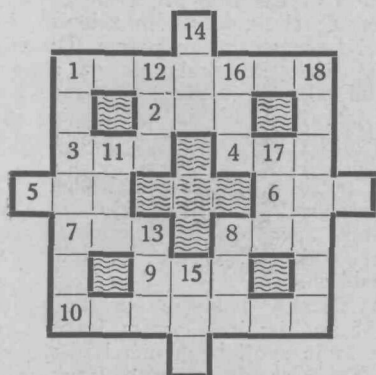
Fr. Rojec.

Križalka.

Sestavil J. W.

Vodoravne besede značijo: 1. moško ime (pri Prešernu); 2. žensko ime; 3. gosto tekočino; 4. posodo; 5. domačo ptico; 6. del kroga; 7. del obleke; 8. barvo (pridevnik); 9. čutilo; 10. svetopisemskega kralja.

Navpične pa: 1. tiskovino; 8. ribo; 11. žuželko; 12. kazalni zaimek; 13. začimbo jedi; 14. reko v Rusiji; 15. ptico; 16. poljsko rastlino; 17. protivni, odnosno vprašalni veznik; 18. moško ime (slovansko).

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v 3. števil.

*Narod desetletnico proslavlja,
tudi Zvonček jo lepo pozdravlja.*

Prav so jo rešili: Vinko Ilovar, Drago in Milenka Kunčeva, Peter in Jelica Štritofova, Ljubljana; Karlo Osterman, Darinka Cigliaričeva, Milica Mihailičeva, Beograd; Borut in Staša Furlanova, Trst. — Zadnjič najavljeno darilo je določil žreb Vinku Ilovarju v Ljubljani. — Danes razpisujemo: Šilih, Nekoč je bilo jezero.

PROSLAVA OSVOBOJENJA.

Učitelj: »Zadnjič smo govorili, kako se je naš narod osvobodil. Danes pa poglejmo, kaj nam je prinesla svoboda. Kaj bi rad povedal, Janezek, da se oglašas?«

Janezek: »Prosim, gospod učitelj, svoboda se sploh ne pokaže.«

Učitelj: »Beži no, kako to misliš?«

Janezek: »Kakšna svoboda pa je to, ko moramo hoditi v šolo?«

DOLGA POT.

Da se sonce samo enkrat obrne okrog svoje osi, potrebuje 600 ur časa.

KOLIKO JE ZVEZD?

Angleški zvezdoslovci so po štiridesetih letih dela izgotovili naris, ki je v njem znamenanih 15.000.000 zvezd. Morda je ena zvezda manj ali ena več, vsekakor pa je to število ogromno.

IVAN CANKAR KOT OTROK IN MLA- DENIČ.

Gospa Ivana Neuholdova, rojena Tominčeva, ki živi sedaj v Mariboru, je bila prva učiteljica slavnega našega pisatelja Ivana Cankarja. Iz svojih spominov na prva leta Cankarjevega življenja nam poroča:

Prva Cankarjeva učiteljica

Bilo je pred 43 leti, ko je mali Ivan vstopil prvičkrat v šolo na Vrhniki. Šolsko poslopje je bilo staro, premajhno za toliko število otrok. Vidim malega Ivana še danes v duhu med tisto veliko armado, nekako v sredi je sedel. Bil je lep in pridn dečko, imel je velike oči, ki so se mu kar svetile, vedno je roke kvišku dvigal, vse je z lah- koto umel in znal.

Cankarjeva družina je pozneje stanovala v kmetiški hiši. Slučajno pride stara hišna

mati k meni in mi začne pripovedovati: »Cankarjev študent je velik siromak. Njegova mati in stara mati — obe ležita smrtno bolni in čestokrat se nič ne kuha in pride študent k meni in prosi, naj mu posodim eno kronico za kruh, jaz mu rada posodim, ker je pošten, mi vse povrne. Čudim se njegovi potrpežljivosti, kar molči in je ob kruhu ves dan.« —

Ob lepih dnevih smo hodili v Močilnik. Tudi Cankarjev študent je prišel pa je vedno sam na stranski klopi sedel in prebiral francoske knjige in se pridno učil. Te knjige sem mu jaz podarila. Tudi drugim dijakom sem knjige darovala, a Cankar je bil hvaležen. Prinesel mi je druge v dar, kar se mi je lepo zdelo. Pokazal je dobro srce. Bil je takrat tih, miren, nepokvarjen mladenič.

Potem pa umrjeta mati in stara mati in ko je pogreb minul, je noč vzela vse Cankarje, tudi jaz' ga nisem nikdar več videla.

Čez več let pride Cankarjev oče iz Pulja in je v moji hiši dobil stanovanje. Imel je lepo opravo in časih je prišel me obiskat, potem je zaigral na kitaro in z lepim glasom zapel kako slovensko pesem. Drugače je veliko čital. Podpirala sta ga sinova, eden je bil v Parizu in drugi — gospod Karrel — v Sarajevu. Bil je inteligen ten go spod, samo na gotove čase ga je alkohol premagal.

Zadnji pozdrav mi je poslal Cankar z Dunaja. Stanoval je v 18. okraju. Na Vrhniki ni nikomur tožil svoje gorje. Druge dijake so podpirali. Cankar je bil preziran, pozabljen. —

Na prvi strani današnje številke pričujemo še neobjavljeno pesem Ivana Cankarja, ki jo je svoji blagi učiteljici napisal za god. Tako se desetletnice Cankarjeve smrti skromno spominja tudi naš list, ki je zanj napisal Cankar znamenito povest »Mater je zatajil«. (Glej »Zvonček« III. letnik!)

SLANIK.

V Severnem morju nalové v eni lovski dobi 360.000.000 slanikov. Čestokrat vržejo ribiči v morje v eni sami noči 3000 milj mreže.

KOTIČEK GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Gospod Doropoljski!

Kot naročnik »Zvončeka« si dovoljujem poslati Vam nastopno povestico. Blagovoli jo natisniti v svojem kotičku.

Pravljica.

Nekoč je živel ubog vrvar, ki ni imel velikega imetja. Nekega dne prideta k temu možu dva popotnika, Najdizlat in Storizlat po imenu, ter ga povprašata, kako mu gre, on pa to pove. Storizlat mu izroči 200 zlatov, da si pomnoži imetje. Nato odideta. Vrvar pa dene denar skrbno v koš, kjer so bile otrobe. Ženi pa nič ne pove o tem. Kmalu nato pa pride v hišo sosed in prosi gospodinjno za otrobe. Žena mu jih da. Mož pride domov in zve o tem. Hudo mu je bilo po denarju. Storizlat in Najdizlat pa prideta k njemu in ga povprašata, ali si je kaj pomnožil imetje. On jima pa pove svojo nesrečo. Storizlat mu zopet da 200 zlatov, nato pa potnika odideta. Mož zašije denar v klobuk in ga pokrije ter gre za opravi. Na poti pa vidi orla, ki leti k njemu in mu vzame klobuk. Razočaran se vrne. Kmalu prideta zopet moža. On pove, kaj se mu je zgodilo. Tedaj mu da Najdizlat kos svinca z besedami: »Mogoče te bo to osrečilo.« In moža odideta.

V tisti noči pa tamkajšnji ribič ni imel zadosti svinca. Gre od hiše do hiše in prosi zanj, toda nikjer ga ne dobi. Nazadnje ga dobi od vrvarja. Drugo jutro prinese ribič v zahvalo ribo. Vrvarjeva žena jo očisti in najde na dnu trebuha ribe demant. Oba se začudita. Med tem pa pride v hišo bogat trgovec in jima da lepo vsoto denarja za demant. Potem gre vrvar v gozd sekati smreko. Ko poseka visoko drevo, najde na njem gnezdo — v svojem klobuku. Pogleda vanj in vidi denar. Doma pa mu je dala žena koš z denarjem. Vrvar otvori trgovino in postane bogat.

Kmalu pa prideta k njemu znana popotnika. Pove jima vse, kakor se mu je dogodilo.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Černe, Bled.

Odgovor:

Ljubi Ivan!

Storizlat in Najdizlat — vsak je siromaku brat. Kdor ga hoče, pa ga ni, naj ga gre na Bled iskat!

Cenjeni gospod Doropoljski!

Danes prvič pišem v Vaš kotiček. Na »Zvonček« sem naročen že tretje leto. Hodim v 4. a razred III. deške osnovne šole v Mariboru. V šoli se rad učim vseh predmetov, ker vem, da mi bo to koristilo v bodočnosti. Za enkrat dosti!

Jako bi me veselilo, če bi čital svoje pisemce v Vašem cenjenem kotičku.

Pozdravlja Vas

Stanislav Hrašovec, Maribor.

Odgovor:

Ljubi Stanislav!

Vidim, da si pamten možakar, ker pravilno ocenjaš pomen, vrednost in važnost šolskega pouka. Ne za šolo, ampak za življenje se učimo! Tako so trdili že stari Rimljani, pa tudi mladi Mariborčani so istega mnenja, kakor mi kaže Tvoje pismo. Morda niso vsi, a tem se bo to še utegnilo. Ti že veš, zakaj.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Prosim, da tudi moje pisemce priobčite v svojem kotičku. Naročena sem že 5 let na »Zvonček«, ki ga prav rada čitam. Posebno me zanima Vaš kotiček, kjer je mnogo prav zanimivih pisem.

112

„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXV. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXVI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
Letnikov, ki niso tu navedeni, ni več v zalogi

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

KUPUJTE IN ČITAJTE MLADINSKE SPISE

◄ KI JIH IZDAJA ►

**DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJ-
SKEGA DOMA V LJUBLJANI**

Zahtevajte cenike, ki jih dobite brezplačno
NAROČILA SPREJEMA IN TOČNO IZVRŠUJE

**KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE**
V LJUBLJANI, Frančiškanska ulica št. 6

MLADINI PRIPOROČAMO NASTOPNE KNJIGE PO ZNIŽANIH CENAH:

- Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—.
- Dimnik: *Kralj Peter I.* Vez. Din 18.—.
- Dimnik: *Kralj Aleksander I.* Vez. Din 30.—.
- Erjavec: *Afriške narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 22.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18.—, vez. Din 26.—.
- Erjavec-Flere: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 36.—.
- Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 28.—.
- Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *J. Kersnik, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Ewald-Holeček: *Mati narava pripoveduje*. Vez. Din 26.—.
- Ewald-Holeček: *Tiho jezero in druge povesti*. Vez. Din 26.—.
- Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 10.—.
- Flere: *Slike iz živalstva*. Vez. Din 24.—.
- Flere: *Pripovedne slovenske narodne pesmi*. Vez. Din 24.—.
- Gangl: *Zbrani spisi*. II., V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisku.)
- T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solnčecel* (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—.
- Karafiat Jan-Dr. Bradač: *Kresničice*. Vez. Din 18.—.
- Manica Komanova: *Narodne pravljice in legende*. Din 16.—.
- Korban: *Višomilova železnica*. Vez. Din 14.—.
- Kosem: *Ej prijateljčki*. Vez. Din 14.—.
- Lah: *Češke pravljice*. Vez. Din 12.
- Mišjakov Julček: *Zbrani spisi*. VI. zvez. (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. Din 10.—.
- Möderndorfer Vinko: *Narodne pripovedke iz Mežiške doline*. Eleg. vezano Din 24.—.
- B. Račič: *Belokranjske otroške pesmi*. Vez. Din 8.—.
- Rape: *Mladini*. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—. VII. zvezek Din 12.—, VIII. zvezek Din 15.—.
- Rape: *Tisoč in ena noč*. Vez. Din 28.—.
- Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.
- V. Riha-Karel Pribil: *Povest o svatbi kralja Jana*. Vez. Din 16.
- Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—.
- Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 24.—.
- Tille-Pribil: *V kraljestvu sanj*. Broš. Din 6.—.
- Trošt: *Moja setev*. I. in II. a Din 10.—.
- Waštetova: *Mejaši, povest iz davnih dni*. Vez. Din 24.—.
- Zbašnik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 8.—.

VSE TE KNJIGE KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH

ZALOŽB SE DOBE V

KNJIGARNI

UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

Franciškinska ulica št. 6.